

Însoțitorul spiritual și misiunea apostolică a laicilor vincențieni

Pr. Jaime Corera, C.M.

Provincia Saragossa

23 iulie 2002

În zilele noastre toate grupurile din diferitele ramuri ale Familiei Vincențiene au un însoțitor spiritual, precum și toate mișcările diecezane și naționale, dar și toate instituțiile internaționale. Toate au un însoțitor spiritual, bărbat sau femeie, și care poartă un nume diferit în funcție de limbă sau cultură: îndrumător spiritual, consilier spiritual, părinte spiritual, director spiritual, asistent spiritual... Aproape toți însoțitorii spirituali au fost numiți de o autoritate, deși există și grupuri care își aleg însoțitorul spiritual așa cum își aleg președintele sau liderul. Tendința însă este să se caute un spiritual din afara grupului.

Printre însoțitorii spirituali ai diferitelor ramuri din FV întâlnim: preoți și frați lazariști (din Congregația pentru Misiune), Fiice ale Carității, preoți diecezani, chiar și episcopi, călugări și călugărițe, laici ce fac parte din grup. În cele ce urmează, vom încerca să schițăm rolul pe care îl are însoțitorul spiritual în misiunea grupurilor laice vincențiene, fără a ține seama nici de modul în care au ajuns în această funcție (au fost aleși sau au fost numiți de o autoritate) și nici de starea de viață (preot diecezan, călugăr sau laic). Vom încerca doar să prezentăm așteptările pe care le are un grup laic vincențian de la un însoțitor spiritual.

a) Să cunoască spiritualitatea vincențiană

Pentru a fi însoțitorul spiritual al unui grup laic din FV nu se cere, așa cum am văzut, să facă parte dintr-o ramură a FV. Însă este foarte important, chiar vital să cunoască ceea ce noi numim ”spiritualitatea vincențiană” deoarece toți membrii trăiesc în acest spirit. Putem presupune că însoțitorii spirituali ce provin dintr-o instituție vincențiană (lazariști, fiice ale carității, membri ale diferitelor ramuri din FV) cunosc deja această spiritualitate. Putem presupune, însă trebuie să ne asigurăm că este așa. Apartenența juridică la o instituție vincențiană nu oferă garanția că persoană în cauză are o sensibilitate vincențiană foarte clară. Un însoțitor spiritual trebuie să lucreze zilnic pentru a-și însuși spiritualitate, și dacă simte că și-a însușit-o, pentru a fi un bun consilier, trebuie să o aprofundeze mereu.

Dacă însoțitorul spiritual provine dintr-o altă instituție (preot diecezan, persoană consacrată) la început poate avea dificultăți deoarece fiecare instituție are spiritualitatea ei față de care aceste persoane trebuie să fie fidele. Altfel spus, având în vedere cerințele spirituale și pastorale vieții lor, nici preotul diecezan și nici persoana consacrată nu sunt obligați să adauge dimensiunea vincențiană la propria lor viziune spirituală.

Acest fapt nu ar trebui să ridice nici o dificultate pentru că oricine poate fi un bun însoțitor spiritual pentru un grup vincentian, deoarece au multe lucruri în comun: același Domn, aceeași credință, același botez, aparțin aceeași Biserici, sacramentele, noua lege a iubirii... și putem adăuga un element obligatoriu pentru toți membrii Bisericii: opțiunea pentru săraci, element care, luat în serios, ușurează colaborare dintre însoțitorul spiritual și grupul vincentian.

Însoțitorul spiritual care vine dintr-o altă instituție non vincentiană trebuie să aibă grijă să nu introducă nici în spiritualitatea grupului și nici în activitatea apostolică a grupului vincentian aspecte ale spiritualității proprii care sunt străine spiritualității vincentiene. Un singur exemplu: dorința de a transforma grupul vincentian într-un fel de grup de adoratori ai Preasfântului Sacrament sau un alt grup de rugăciune. În ceea ce privește aspectul pastoral, dorința de a transforma grupul într-o echipă bună la toate muncile parohiale, sau o echipă de femei care să îngrijească de biserică și sacristie.

Nu este suficient însă să aibă doar grijă să nu introducă elemente ce aparțin spiritualității lor și sunt străine de spiritualitatea vincentiană, ci trebuie să promoveze activitatea pastorală proprie grupului. Însoțitorul spiritual venit din "afară", pentru a ne exprima așa, la fel ca și cel care vie "din înăuntru" trebuie să cunoască cât mai bine spiritualitatea vincentiană, căci el a fost numit în această funcție pentru a cultiva spiritualitatea vincentiană și nu pentru un alt motiv. În acest aspect vital, membrii grupului pot ajuta spiritualul să cunoască mai bine spiritualitatea vincentiană recomandându-i anumite lecturi, prin dialog și discuții adecvate.

b) Să formeze/educe pentru spiritualitatea vincentiană

Ideal ar fi ca grupul vincentian să fie în stare să se formeze/educe singur. Știm că numeroase instituții își asigură singure formare permanentă a membrilor, mai ales în ceea ce privește activitatea și animarea apostolică. Faptul că grupul simte nevoia și cere un însoțitor spiritual arată că membrii așteaptă ca acesta să aibă capacitatea să-i formeze și să-i anime pentru că au nevoie și nimeni din grup nu o poate face. Din acest motiv se așteaptă ca însoțitorul spiritual, ca bun cunoscător ale celor spirituale și apostolice, să ajute grupul ca să progreseze spiritual și în misiunea apostolică. Este cazul cu majoritatea însoțitorilor spirituali. Prin vocație și activitatea lor, aceștia cunosc foarte bine și sunt foarte implicați în misiunea apostolică a Bisericii.

Însoțitorul spiritual trebuie să cunoască foarte clar că misiunea lui într-un grup vincentian este în primul rând să formeze grupul în spirit vincentian și nu doar într-un spirit creștin în general, sau să ajute grupul să dobândească doar anumite cunoștințe biblice, liturgice, viața sacramentală, morala catolică, diferite

activități apostolice (educație, sănătate...) În Biserică, dar și în afara ei există astăzi foarte multe locuri în care creștinii se pot forma în toate aceste domenii.

Asta nu înseamnă că aceste domenii trebuie excluse din programul de formare al grupului vincentian, nicidecum, însă atât însoțitorul spiritual cât și grupul trebuie să le abordeze din perspectivă vincentiană, pentru că este proprie grupului. Nimic mai simplu. De exemplu, este ușor să orientezi aprofundarea Noului Testament, dar și a Vechiului Testament, din punct de vedere al iubirii lui Dumnezeu față de săraci și umili. Același lucru se poate spune și despre Euharistie sau temele pastorale cum ar fi îngrijirea și vizitarea bolnavilor, educația; putem căuta această iubire preferențială a lui Dumnezeu pentru cei mici și săraci și în morală sau doctrina socială a Bisericii. Toate aceste subiecte, dar și multe altele pot fi sugerate și prezentate de însoțitorul spiritual pentru a da grupului o foarte bună formare apostolică vincentiană.

Misiunea apostolică a laicilor

Îndatorirea și dreptul laicilor de a fi apostoli decurg din însăși unirea lor cu Cristos, capul. Într-adevăr, integrați prin Botez în trupul mistic al lui Cristos, întăriți cu puterea Duhului Sfânt prin Mir, sunt trimiși la apostolat de Domnul însuși. Sunt consacrați ca preoție împăratească și neam sfânt (cf. 1Pt 2,4-10), ca prin toate acțiunile lor să ofere jertfe spirituale și să aducă mărturie pentru Cristos pe tot pământul. Prin sacramente, și mai ales prin sfânta Euharistie, le este comunicată și sunt hrăniți cu acea iubire care este sufletul întregului apostolat

Laicii nu au primit îndatorirea și dreptul de a fi apostoli de la ierarhia bisericească, acestea decurge din însăși *"unirea lor cu Cristos, capul"*, deci de la Biserica însăși, adică din botez: *"integrați prin Botez în trupul mistic al lui Cristos, ... sunt trimiși la apostolat de Domnul însuși"*¹. Această misiune este importantă deoarece *"un mădular care nu lucrează după măsura sa la creșterea trupului s-ar putea spune că nu este folositor nici Bisericii nici sieși"*². *"Așadar, tuturor creștinilor le este impusă nobila sarcină de a lucra neîncetat pentru ca vestea divină a mântuirii să fie cunoscută și primită de toți oamenii pe întreg pământul"*³.

Pentru a-și îndeplini cum se cuvine misiunea apostolică proprie, laicul nu are nevoie să facă parte dintr-o asociație consacrată activităților apostolice: *"La acest fel de apostolat, care este totdeauna și pretutindeni rodnic, dar în anumite împrejurări este unicul adecvat și posibil, sunt chemați și obligați toți laicii, de*

¹ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 3 (Despre apostolatul laicilor);

² Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 2 (Despre apostolatul laicilor);

³ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 3 (Despre apostolatul laicilor);

orice condiție, chiar dacă sunt lipsiți de ocazia sau de posibilitatea de a colabora în asociații”⁴. Trebuie să se consacre apostolatului *”întăriți cu puterea Duhului Sfânt prin Mir*”⁵ după ce prin Botez au devenit mădulare ale Bisericii.

Am spus că apostolatul laicilor nu este dat de ierarhia bisericească, însă se realizează în Biserică și ca atare trebuie să se țină seama de *”principiile și ajutoarele spirituale”* date de ierarhie căci aceasta are menirea *”să orienteze exercitarea apostolatului spre binele comun al Bisericii”*, are datoria *”să vegheze la păstrarea doctrinei și ordinii”*⁶.

Laicii își desfășoară concret apostolatul activând pentru evanghelizarea a ceea ce numim *”ordinea temporală”* sau *”sfera temporală”* și a numeroaselor sale activități căci: *”fiind propriu stării laicilor de a-și duce viața în mijlocul lumii și a treburilor lumești ...să-și exercite apostolatul în mijlocul lumii ca o plămadă”*⁷.

Pentru realizarea acestei misiuni, laicul nu are nevoie de un îndrumător spiritual special, nu pentru aceasta, însă toți avem nevoie de ajutorul celorlalți membri ai Bisericii pentru a crește în exersarea apostolatului.

Misiunea apostolică a laicilor vincentieni

Fiecare botezat a primit vocația de a deveni creștin și apostol. Vocația vincentiană este o vocație specială pentru toți aceia care s-au simțit chemați să facă parte dintr-o instituție vincentiană din Biserică. Acest lucru este fundamental. Nu este suficient să iubim săracii și să muncim pentru ei, deoarece toți creștinii, nu doar vincentienii, trebuie să pună în practică porunca și învățăturile Domnului, după învățătura Bisericii.

Vincentianul pune în practică învățăturile și porunca Domnului întotdeauna în relație cu săracii și nu doar ca pe o practică dintre multe altele ce reiese din credința în Isus Cristos primită la Botez; pentru vincentian aceasta reprezintă centrul și sufletul, principiul vital al vieții creștine în urmarea lui Cristos pe care Tatăl l-a trimis să ducă săracilor vestea cea bună, să-i evanghelizeze (L. 4.18); el trăiește toate acestea ca membru al unei instituții fondate de sfântul Vincentiu de Paul sau de altcineva care s-a inspirat din viziunea lui spirituală, creștină și apostolică.

Instituțiile vincentiene nu au fost fondate pentru a realiza o activitate în general cum are fi cea care decurge din faptul de a fi botezat. Toate instituțiile vincentiene au fost fondate cu un scop precis și anume de a lucra pentru liberarea spirituală și materială a săracilor. Laicul vincentian poate și trebuie să fie fermentul evanghelic în sânul familie, în universul muncii, cultural, financiar,

⁴ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 16 (Despre apostolatul laicilor);

⁵ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 3 (Despre apostolatul laicilor);

⁶ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 24 (Despre apostolatul laicilor);

⁷ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 2 (Despre apostolatul laicilor);

politic, sportiv și de distracții, pentru că, fiind botezat trebuie să caute să anime cu spirit evanghelic lumea în care trăiește. În universul activităților unei vieți normale, creștinul vincentian trebuie să muncească în favoarea săracilor și pentru ajutorarea lor fără să-i uite în tot ceea ce face. Aceasta se înțelege cu atât mai mult în activitățile desfășurate direct în favoarea lor.

Spiritual pentru misiunea apostolică a laicilor vincentieni

Nu vom dezbate aici îndatoririle specifice însoțitorului unui grup vincentian privitoare la diferite aspecte de organizare sau formare. Ne vom referi în mod special la funcția pe care o are spiritualul în raport cu apostolatul instituțiilor vincentiene.

În unele țări, spiritualul este recunoscut sub numele de ”director spiritual” sau altă expresie asemănătoare. Nu sunt împotriva acestei denumiri, cu condiția ca să se înțeleagă bine că el nu are rolul de a conduce cu de a anima și de a consilia mai ales în activitatea apostolică. Orice instituție vincentiană și orice grup are propriile organe și persoane care să le conducă, alese în general de membrii grupului sau ai instituției. Aceștia au funcții de conducere și decizie în activitatea apostolică, deci nu este atribuția directorului spiritual. Bineînțeles că el poate sugera, de exemplu, o anumită misiune concretă, dar nu el este cel care trebuie să decidă, hotărârea însă va fi luată de grup sau instituție. În cadrul activităților caritative din Biserică, laicii vincentieni trebuie să fie capabili să decidă singuri în ”*multe inițiative apostolice care își au originea într-o alegere liberă din partea laicilor și sunt conduse de judecata lor prudentă*”⁸. Astfel, în instituțiile vincentiene se practică ceea ce numim astăzi ”autonomia laicilor”.

1. Însoțitor în spirit evanghelic

Spiritul evangheliei trebuie să fie baza și rădăcina, nu doar a tuturor celor botezați, ci și a oricărei instituții din Biserică, deci și a instituțiilor vincentiene. În numirea sau alegerea unui spiritule (femeie sau bărbat) se presupune că este vorba de o persoană care cunoaște bine evanghelia, un expert în spiritul evanghelic. Prin urmare se cere sfatul sau avizul acestei persoane pentru a ști dacă o activitate propusă de grup are sau nu un caracter evanghelic sau este doar o activitate socială fără nici o legătură cu evanghelia. Spiritualul trebuie să aibă mare grijă la acest aspect fundamental, mai ales în zilele noastre când există foarte multe organizații de voluntariat fără nici o referință la valorile evangheliei sau care, uneori, merg chiar împotriva ei. Grupul vincentian nu are voie să se transforme într-o simplă organizație socială.

2. Însoțitor în spirit vincentian

⁸ Conciliul Vatican II - Apostolicam actuositatem, nr. 24 (Despre apostolatul laicilor);

Vincentienii, prin modul lor propriu de a trăi și acționa, specific instituțiilor și grupurilor vincentiene, participă la bogăția carismelor care există în Trupul lui Cristos, adică în Biserică. Grupul vincentian trebuie să se asigure că toate activitățile sunt animate de spiritul vincentian. Toți membrii – repet - toți membrii îl urmează pe Cristos slujitorul săracilor și-și asumă activități de ajutorare a săracilor.

În acest aspect, rolul spiritualului consistă în a menține mereu vie această convingere, în toate activitățile realizate de grupul vincentian. Și nu este mereu ușor. Deoarece grupul vincentian este format din credincioși practicanți, se întâmplă să primească anumite solicitări din partea preotului, sau din partea autorității bisericești locale sau din partea altor foruri de conducere din Biserică, să participe la anumite activități specifice Bisericii dar care nu corespund vocației vincentiene. Uneori aceste solicitări pot fi formulate chiar de spiritual, fie pentru că nu cunoaște bine spiritualitatea vincentiană sau pur și simplu profită de disponibilitatea eclezială a membrilor.

Trebuie să evităm aceste tentații foarte atrăgătoare, pentru ca grupul vincentian să nu se transforme într-un de grup de rugăciune sau ceva asemănător. Spiritualul trebuie să vegheze – și toți membrii împreună cu el - ca aceasta să nu se întâmple. Spiritualul trebuie să ajute grupul să-și asume activități specifice vincentiene și nu doar activități apostolice în general. Toate activitățile vincentienilor au ca scop ajutorarea săracilor, în mod direct sau indirect, și toate activitățile trebuie desfășurate în spirit de umilință, simplitate și caritate.

3. Însoțitor pentru a deschide noi orizonturi pentru grupul vincentian

Se știe deja de mult timp, datorită studiilor sociologice, că orice instituție umană fără nici o excepție se poate lăsa foarte ușor antrenată de tendința de a vedea toate problemele din propriul punct de vedere (ceea ce într-o anumită măsură este bine și inevitabil, căci de asta s-au creat diferite instituții) și de a se închide în această optică, ceea ce duce la un soi de imagine în oglindă. Instituția ajunge să se privească doar pe sine și interesele proprii. Biserica, chiar dacă este de origine divină este formată din oameni fiind astfel supusă aceleași provocări. Instituțiile vincentiene nu pot face excepție.

În acest domeniu, spiritualul joacă un rol deosebit și trebuie să se străduiască la deblocarea situației; aparținând altei instituții, nefiind membru al grupului pe care îl însoțește, îi permite să deschidă orizonturi noi. Dacă spiritualul observă că grupul dă semne de închidere, atunci are datoria să-i deschidă ochii și inima spre noi orizonturi. Cum ar fi colaborarea cu alte instituții vincentiene în cadrul Familiei vincentiene. Grupul poate colabora cu alte instituții ale Bisericii, diecezei, parohiei, mai ales dacă spiritualul este un preot diecezan.

Concluzie: spiritualul însoțit

Spiritualul este un slujitor, dar și un ucenic. De aceea nu trebuie să apară în fața grupului ca și cum el ar deține înțelepciunea supremă. Și el are de învățat. Trebuie să învețe mai întâi, așa cum s-a spus, ce înseamnă spiritualitatea vincentiană și care sunt caracteristicile proprii grupului vincentian pe care îi asistă. Asta pentru început.

Însă, spiritualul va întâlni foarte mulți membri, fie din grupul pe care-l însoțește fie din cadrul familiei vincentiene, care-i vor arăta în mod surprinzător ce înseamnă adevăratul spirit vincentian prin exemplul și atitudinea lor, dar și prin cuvintele lor. Spiritualul slujitor și ucenic trebuie să fie gata să învețe cu ei și de la ei adevărata umilință. În Familia vicientiană toți, fie spirituali fie simpli membri, avem nevoie unii de alții, avem nevoie de frații și surorile noastre în credință și vocație pentru a înainta în viața de creștini autentici și voicația de vicientieni adevărați.

Traducere
Sora Magdalena